

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:İKİNCİ BÖLÜM
KARAR

EBUBEKİR ÇİRCİ VE ŞERİFE ÇİRCİ BAŞVURUSU

Başvuru Numarası : 2021/10952
Karar Tarihi : 12/3/2026

Başkan : Basri BAĞCI
Üyeler : Engin YILDIRIM
Rıdvan GÜLEÇ
Yıldız SEFERİNOĞLU
Metin KIRATLI
Raportör : Mehmet AKTEPE
Başvurucular : 1. Ebubekir ÇİRCİ
2. Şerife ÇİRCİ
Vekili : Av. İdris KARATAŞ

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru; tıbbi ihmal ve organizasyon kusuru sonucu bir bebeğin ölü olarak doğması, diğerinin ise doğum sonrası tedavi görmek zorunda kalmasıyla ilgili açılan tazminat davasının eksik incelemeyle reddedilmesi nedeniyle maddi ve manevi varlığın korunması ve geliştirilmesi hakkının, istinaf mahkemesinin verdiği kararın kesin olması nedeniyle hükmün denetlenmesini talep etme hakkının, yargılamanın uzun sürmesi nedeniyle de makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

2. Birinci başvuru, ikinci başvurunun eşidir. Otuz haftalık ikiz bebeğe gebe olan ikinci başvuru, sancı ve bel ağrısı şikâyetiyle 24/11/2015 günü saat 17.50 sıralarında Sivas Numune Hastanesi Kadın Doğum Acil Servisine müracaat etmiştir. Burada çekilen NST ve vücudunun alt kısmından yapılan muayenesi sonrasında başvurunun Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Hastanesine sevkine karar verilmiştir. Başvuru saat 20.00 sıralarında ebe eşliğinde ambulansla sevk edildiği hastanede sezaryene alınmış ve bebeklerden biri boynuna bir tam tur sıkı kordon dolanmış şekilde ölü olarak, diğeri ise ayak geliş yönüyle sağ olarak dünyaya getirilmiştir.

3. Başvurucular, doğum aşamasında yapılan geç ve hatalı tıbbi müdahalelerden ötürü bir bebeklerinin ölmesi, diğerinin ise uzun süre tedavi görmesinden dolayı zararlarının tazmini için Sağlık Bakanlığına (İdare) müracaat etmiştir. İdare 5/1/2017 tarihinde başvurucuların talebini zımnen reddetmiştir.

4. Bunun üzerine başvurucular, sağlık personeli ve doktorların teşhis ve tedavi için zamanında müdahalede bulunmaması sonucu ikiz bebeklerinden birinin ölü olarak doğduğu, diğerinin de uzun süre tedavi görmek zorunda kaldığı iddiasıyla toplam 1.000 TL maddi ve

100.000 TL manevi tazminat talebiyle İdare aleyhine 29/8/2017 tarihinde Sivas İdare Mahkemesinde (İdare Mahkemesi) tam yargı davası açmıştır.

5. Başvurucuların dava dilekçesindeki iddiaları şöyledir: İkinci başvuru, gebelik sürecinin otuzuncu haftasında müracaat ettiği Sivas Numune Hastanesi Kadın Doğum Acil Servisinde görevli Dr. L.K.ya ikiz gebeliği olduğunu, sancı ve lekesinin bulunduğunu bildirmesine rağmen kendisine sıra olduğu söylenerek NST çekilmesi için saat 17.30'dan 19.30'a kadar bekletilmiştir. NST'den sonra ebe tarafından alttan yapılan muayenede bebeğin tersten geldiğinin anlaşılması üzerine Dr. L.K. Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Hastanesinden biriyle telefonla görüşmüş, ikinci başvurusunun bu hastaneye sevkine karar vermiştir. Saat 20.15'te sevk edilen hastanede yapılan ameliyat sonrası kendilerine bebeklerden birinin yaşadığı bildirilmiştir. Hastane evrak ve güvenlik kamera kayıtlarından anlaşıldığı kadarıyla kendisinden daha acil bir hasta olmamasına rağmen ikinci başvurucuya uzunca bir süre müdahale edilmemiştir. Doğumun başladığı ve bebeklerden birinin ayağının dışarı çıktığı hem ebe hem de doktor tarafından tespit edilmesine, mevcut hastanenin de doğumun yapılabilmesine imkân tanıyan donanımı olmasına rağmen sevk işlemi yapılarak zamanında müdahalede bulunulmamıştır.

6. İdare; savunma dilekçesinde meydana gelen olayların geç müdahaleden kaynaklanmadığını, sevk sürecinde doğumu gerçekleşmesi muhtemel gebelerin ilk başvurduğu hastanede doğurtulduğunu ancak ikinci başvurusunun doğumunun ambulansa değil Cumhuriyet Üniversitesi Hastanesinde gerçekleştiğini, bu hususun da sevk işleminde bir hata olmadığının ve sağlık personeline doğuma geç müdahale edilmediğinin delili olduğunu belirtmiştir. Ayrıca NST çekilmesindeki gecikmeyle davaya konu olayların meydana gelmesi arasında uygun illiyet bağı bulunmadığını, zamanında müdahale edilseydi dahi istenmeyen neticenin meydana gelebileceğinin sorumluluklarını ortadan kaldırdığını vurgulamıştır.

7. İdare Mahkemesi bebeğin ölüm sebebinin ne olduğunun, anne Şerife Çirci'ye yapılan müdahale ve tedavilerin neler olduğunun, sağ doğan çocuğun nasıl doğduğunun ve hangi tedavileri gördüğünün, kalıcı bir sağlık problemi ya da kullanması gereken bir cihaz olup olmadığının tespiti açısından ilgili hastanelerden grafi, epikriz raporları, hasta giriş-çıkış ve sevk kayıtları, işlem saati yazılı muayene notları gibi tıbbi bilgi ve belgeleri getirtmiştir. Ayrıca Dr. L.K. hakkında dava konusu olayla ilgili açılan idari soruşturma dosyası ve ekleri ile Sivas 5. Asliye Ceza Mahkemesinde (Ceza Mahkemesi) olayla ilgili personel hakkında açılan ceza davasına ilişkin belgeler dosyaya girmiştir.

8. Bu belgelere göre, sevk edilen hastanede görevli olup ameliyatla doğum işlemini gerçekleştiren Dr. Ç.Y. 28/1/2016 tarihli ifadesinde; olay günü saat 20.00 sıralarında Sivas Devlet Hastanesinden aranarak Dr. L.K. ile telefonla görüştüğünü, Dr. L.K.'nın kendisine ilerlemiş doğum aşamasında olan ve hatırladığı kadarıyla 5 cm servikal açıklığı bulunan ikiz gebeliği olan bir hastayı sevk etmek istediğini söylediğini, L.K.ya bu şekilde hastayı sevk etmeyip orada doğumu gerçekleştirmesinin daha doğru olacağını ifade ettiğini ancak hastanın yola çıkarıldığını ve ambulansa olduğunu söyleyince hastayı kabul ettiğini, bu konuşmadan birkaç dakika sonra Dr. L.K.'nın tekrar aradığını, L.K.'nın ambulanstaki ebeden öğrendiğine göre hastanın açıklığının tam olduğunu ilettiğini, bunun üzerine nöbetçi doktoru arayarak hastayı doğrudan ameliyathaneye almasını söylediğini, hastanın doğrudan ameliyathaneye alındığını anlatmıştır. İfadenin devamında hastanın servikal tam açıklığı ve silinmesinin olduğunu, bununla birlikte *extremite* gelişinin (ters geliş) olduğunun fark edildiğini, bu şekilde normal doğumun mümkün olmaması sebebiyle hastanın acil olarak

sezaryen ameliyatına alındığını, önden gelen bebeğin ayak gelişi olarak doğurtularak ameliyat salonunda hazır bulunan pediatri hekimine teslim edildiğini, *transvers* (yan) duruş pozisyonunda olan ikinci bebeğin de *uterusa* yapılan *insizyon* genişletilerek doğurtulduğunu, bu esnada bebeğin boynuna bir tam tur kordon dolandığını, bu bebeğin de pediatri hekimine teslim edildiğini belirtmiştir.

9. Ceza Mahkemesinde 12/10/2017 tarihli celsede yeminli olarak dinlenen Sivas Numune Hastanesinde doğumhane nöbetçisi olan hemşire N.K. çağrılınca hastanın yanına gittiğini, hastada 7-8 cm açıklık olduğu için diğer tüm sevkler gibi yolda doğum olma ihtimaline karşı doğum setini yanına aldığını, ambulansta hastanın muayenesini yaptığında 7-8 cm açıklığı olduğunu ancak ilk gebeliği olduğu için 10 cm'lik tam açıklığa ulaşmadan doğumun gerçekleşmeyeceğini belirtmiştir. Aynı celsede yeminli olarak dinlenen ve aynı hastanede nöbetçi olan hemşire S.A. hastanın muayenesini yaptığında doğum açıklığının başladığını, *ekstremiteler* olduğunu gördüğünü, el ayak gelişi olduğunu, ultrasona alınması konusunda doktorla görüşüğünü, ultrasonda her iki bebeğin de kalp atışını hastaya dinlettiklerini, bu sırada üniversiteyle görüşüp hastanın sevk için onay aldıktan sonra ikiz gebelik olduğu için 112 Acil Çağrı Merkezi aracılığıyla doğum salonundan bir ebe (N.K.) daha çağırarak birlikte hastayı üniversiteye götürdüklerini dile getirmiştir. S.A. ifadesinin devamında ambulansta diğer hemşireyle aralarında hastada 7-8 cm'lik ilerlemiş açıklık olması ve bebeklerin küçük olması nedeniyle "*İnşallah yetişiriz.*" şeklinde konuştuklarını, tam açıklığı bulunmayan hastanın diğer hastaneye yetişmesi yetişmeme ihtimalinden daha yüksek olduğundan doğumu gerçekleştirmediklerini beyan etmiştir.

10. İdare Mahkemesi davalı İdarenin uyguladığı tıbbi işlemlerde hizmet kusuru olup olmadığı, hizmet kusuru var ise oranının ne olduğu hususlarının saptanabilmesinin teknik bilgiyi gerektirmesi nedeniyle Adli Tıp Kurumunca (ATK) rapor düzenlenmesine karar vermiştir. Bununla birlikte ATK'nın raporun hazırlanmasına esas alması amacıyla talep ettiği tıbbi belgeler dava dosyasına dercedilmiştir.

11. ATK 7. İhtisas Kurulunca hazırlanan 16/9/2019 tarihli raporda ceza yargılamasına ilişkin dosyadaki belgelerden başvuru sahiplerinin müşteki sıfatıyla verdikleri beyanlar, Dr. L.K.'nin ifadesi, sevk edilen hastanede doğumu gerçekleştiren Dr. Ç.Y.'nin ifadesi, ilk başvuru yapılan hastanede görev yapan sekreter L.U.'nun ifadesi, başvuru Şerife Çirici'yi doğum yaptığı hastaneye götüren, ambulansta ona eşlik eden ebe S.A. ile hemşire N.K.'nin ifadesi yer almıştır. Bunlara ek olarak kolluğun Sivas Numune Hastanesi Kadın Doğum Acil Servisinin kamera kayıtlarını incelemesi neticesinde düzenlediği tutanakta başvuru sahiplerinin saat 17.50 sıralarında hastaneye geldikleri, saat 19.26'ya kadar bekledikleri ve başvuru Şerife Çirici'nin doktor odasına girdiği, saat 20.11 sıralarında 112 Acil personeli tarafından sedye ile çıkarıldığı ifade edilmiştir.

12. Raporda gebeliğe, doğum anına ve sonrasına ilişkin kayıtlara ve soruşturma aşamasında Dr. M.A. tarafından düzenlenen 1/2/2016 tarihli ön inceleme raporuna yer verilmiştir.

13. Anılan raporun "*Olayın Tahli*" başlıklı kısmındaki değerlendirme şöyledir:

"Yapılan inceleme ve alınan ifadeler doğrultusunda; Şerife Çirici'nin 24.11.2015 tarihinde saat 17:46'da ikiz gebelik ve bel ağrısı nedeniyle Sivas Devlet Hastanesi Kadın Doğum Acil Servisine başvurduğu, Dr. [L.K.] tarafından muayene edildiği, NST sırasına alındığı, USG'de fetal kalp atımı olan ikiz gebelik saptandığı, ebeler tarafından hastanın

muayene edildiği, ebe muayene ettiğinde doğum açıklığının başladığı, baş geliş dışında ters geliş olabileceği düşünülerek tekrar Dr. [L.K.ye] muayene ettirildiği, doktorun muayene neticesinde doğum açıklığının başladığını, ters geliş olabileceği için hastanın üniversite hastanesine sevk işlemlerinin yapıldığını, üniversitede hastanın Yrd.Doç.Dr. [Ç.Y.] tarafından saat 20:30 da sezaryene alındığı, biri sağ diğeri ölü iki bebek doğurtulduğu anlaşılmıştır.

Burada 30 haftalık hamile olan Şerife Çirci ikiz gebe, ters geliş olması nedeniyle riskli gebelik grubunda yer almaktadır. Bu gruptaki bir hastanın doğum eylemi başladığı anda müdahalesinin acil olarak yapılması gerekirdi. Burada Dr. [L.K.nın] gerek acil hasta yoğunluğu gerekse farklı bir sebepten dolayı vakayı oyalayarak en son aşamasında C.Ü.T.F. Hastanesi Kadın Doğum Servisine sevk ettiği ve müdahalede geç kaldığı kanaati hasıl olmuştur. Burada yapılması gereken ters geliş tespiti edilmiş ve doğum eylemi başlamış olan gebenin bir an önce sezaryene alınarak doğan bebeklerin gerekirse küvez içerisinde ileri merkeze sevk yapılabilirdi.

Netice ve talep: Yukarıda yapılan açıklamalar doğrultusunda, Uz.Dr. [L.K.] hakkında 4483 Sayılı Kanunun 6. Maddesi gereğince; Soruşturma izni verilmesi görüş ve kanaatine varılmıştır."

14. ATK raporunda ayrıca Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Uygulama ve Araştırma Hastanesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Ana Bilim Dalının 15/10/2018 tarihli belgesine (sağ olarak doğan E.Ç. isimli bebeğin yaklaşık üç yaşında yapılan değerlendirmesi) yer verilmiştir. Rapor şöyledir:

"Konu: [E.Ç.](Bebek) Hasta görüldü. Genel durum iyi, aktif koopere, Kilo: 16,2 (75-90p), Boy: 95 cm (50p). Fizik muayenesinde vücut ısı 36,7 C, kalp sesleri doğal, kalp tepe atımı 100/dk, ek ses, üfürüm duyulmadı. Solunum sistem muayenesinde dakika solunum sayısı 24/dk, akciğer sesleri doğal, patolojik ses duyulmadı. Kulak zarı bilateral doğal görüldü. Orofarenks doğal. Batın rahat hepatosplenomegali yok, defans yok, rebound yok, bağırsak sesleri doğal. Haricen erkek, testisler bilateral skrotumda, penis boyu 3,5 cm (yaşına uygun). Kas eklem muayenesinde kas gücü tam, patolojik refleks yok, yürüyebiliyor, koşabiliyor, tek kelimeleri söylüyor, henüz cümle kuramıyor. Söylenenleri anlayıp yerine getirebiliyor. Mevcut muayenesi ile hastanın büyüme ve gelişmesinin yaşına uygun olduğu görüldü. Hasta prematüre doğum nedeniyle yapılan rutin göz muayenelerinde evre 1 prematüre retinopatisi nedeniyle takip edildiğini ancak herhangi bir sorun olmadığı için Göz Bölümü tarafından takipten çıkarıldığını ifade ediyor, yapılan batın ultrasonlarında saptanan bilateral böbreklerdeki genişleme nedeniyle 3 ayda bir ultrasonlarla takip edilmekte olduğunu ifade etti. Sistem üzerinden ultrason sonuçları kontrol edildi, 05.10.2018 tarihinde yapılan son ultrasonunda bilateral böbrek genişliğinin hafif düzeyde devam ettiği görüldü. Hastadan rutin tetkik olarak hemogram, biyokimya, Devit, B 12, Folik asit, Demir, Ferritin ve idrar tahlilleri istendi. Hasta böbrek genişlemesi takibi için Çocuk Cerrahisi polikliniğine yönlendirildi. Çocuk Cerrahisi tarafından böbrek genişlemesi açısından 3 aylık takiplerine devam edilmesi uygun görüldü. Yapılan idrar kültüründe anlamlı bir üreme tespit edilmedi, kan tahlillerinde demir eksikliği anemisiyle uyumlu sonuçları olan hastaya demir destek tedavisi başlandı ve beslenme önerilerinde bulunuldu. Üç ay sonra tetkik kontrolü önerildi."

15. ATK raporunun sonuç bölümünde yapılan değerlendirmede gebe olan Şerife Çirci'nin Sivas Numune Hastanesi Acil Bölümüne başvurduğu saat 17.50'den sonra çekilen NST'nin incelenmesi neticesinde aktif kontraksiyonların olmadığı, saat 20.00 sıralarında Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Hastanesi Kadın Doğum Kliniğine ebe eşliğinde ambulansla

sevk edildiği, orada yapılan muayenesine ait tıbbi belgelerde 2 cm açıklık ve %50 silinme kaydı bulunduğu, mevcut tıbbi kayıtlardan ilk başvurudan sevk olana kadar geçen sürede aktif travayda olmadığı anlaşıldığı, otuzuncu gebelik haftasında gerçekleşen doğum sonrası yoğun bakım takibi zorunluluğu olduğundan söz konusu hastanede doğumun yapılamayacağı, yenidoğan yoğun bakımı mevcut olan ileri sağlık kuruluşuna sevk işleminin tıbben uygun olduğu, dolayısıyla ilgili sağlık çalışanlarının uygulamalarının tıp biliminin genel kabul görmüş ilke ve kurallarına uygun olduğu, sağlık hizmetinin yürütülmesinde idarenin organizasyon hatası tespit edilmediği belirtilmiştir.

16. Başvurucuların vekilleri; ATK tarafından düzenlenen rapora başvurucuların hamilelik döneminde her türlü kontrol ve tetkikleri düzenli şekilde yaptırılmalarına rağmen zamanında ve gereği gibi müdahale edilmemesi, saatlerce bekletilmeleri, doğum başlamasına karşın oldukça uzak başka bir hastaneye sevk edilmeleri nedeniyle davalı İdarenin ve Dr. L.K.nın kusurlu olduğunu belirterek itiraz etmiştir.

17. İdare Mahkemesi dava konusu olayla ilgili olarak Ceza Mahkemesinde açılan kamu davasında görevli personelin kusuru olup olmadığı hususunda ATK aracılığıyla alınan bilirkişi raporlarını da dosyaya getirtmiştir. Ceza yargılamasında ATK 8. İhtisas Kurulunca düzenlenen 17/4/2019 tarihli rapora yapılan itirazlar neticesinde ATK 8. İhtisas Kurulunca, İdare Mahkemesinin aldıracağı ATK 7. İhtisas Kurulunun 16/9/2019 tarihli raporu da dikkate alınarak 25/12/2019 tarihli rapor tanzim edilmiştir. Bu raporda; ölü doğan bebeğin ölümünün kordon dolanması ve komplikasyonu sonucu gerçekleştiği, gebenin Sivas Numune Hastanesine başvurduğu saat 17.50'den sonra çekilen NST'sinin incelenmesi neticesinde aktif kontraksiyonların olmadığı, saat 20.00 civarında Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Hastanesi Kadın Doğum Kliniğine ebe eşliğinde ambulansla sevk edildiği, orada yapılan muayenesinde tıbbi belgelerde 2 cm açıklık ve %50 silinme kaydı olduğu, dolayısıyla mevcut tıbbi kayıtlardan ilk başvurudan sevk olana kadar geçen sürede aktif travayda olmadığı anlaşıldığı açıklanmıştır. Ayrıca gebenin sevkini bebeğin ölümü üzerinde etkisi olmadığı, bebeğin 1. dakika ve 5. dakika apgar skoru 0 olduğu için çocuğun ölü doğduğunun anlaşıldığı, USG ve NST'yle kordon dolanmasının tespit edilemeyebileceği, yapılan işlemlerin tıp kurallarına uygun olduğu, tıbbi uygulama hatası bulunmadığı yönünde tespit ve görüşlere yer verilmiştir.

18. Başvurucular 30/1/2020 tarihli dilekçeleriyle davalı İdarenin elinde olmasına rağmen dosyaya ibraz etmediğini belirttikleri Dr. L.K. ile Dr. Ç.Y. arasında olay günü geçen konuşmaların yer aldığı CD'yi İdare Mahkemesine sunmuştur. Başvurucular söz konusu kayıtlarda Dr. L.K.nın Dr. Ç.Y.ye doğum açıklığının 4 cm olduğunu söylediğini, ilk görüşmeden çok kısa bir süre sonra doğumun başladığını ve tam açıklığın gerçekleştiğini Dr. Ç.Y.ye ilettiğini, Dr. Ç.Y.nin de L.K.ya hastayı göndermemesinin daha iyi olacağını söylediğini vurgulamıştır. Başvurucular ilgili kayıtların dava dosyasına eklenmesini de talep etmiştir.

19. İdare Mahkemesi 28/2/2020 tarihli gerekçeli kararında, ATK 7. İhtisas Kurulu raporuna başvurucuların yaptıkları itirazları değerlendirek ATK 8. İhtisas Kurulunun 25/12/2019 tarihli raporu da gözönünde bulundurulduğunda itirazların bu raporu kusura landırarak nitelikte olmadığı sonucuna varmıştır.

20. İdare Mahkemesi ATK'nın tanzim ettiği bilirkişi raporları doğrultusunda olayda İdareye yüklenebilecek açık bir hizmet kusuru olmadığı, dolayısıyla uyumsuzlukta maddi tazminata ilişkin şartların oluşmadığı gerekçesiyle maddi tazminat talebinin reddine karar

vermiştir. Manevi tazminat yönünden ise ikinci başvuruçunun riskli gebelik grubunda yer almasına rağmen kamera görüntülerine göre ilk başvurduğu hastanede iki saati aşkın süre bekletildiği, Dr. M.A. tarafından tanzim edilen ön inceleme raporunda belirtildiği üzere riskli gebelik grubunda yer alması sebebiyle hastanede yenidoğan yoğun bakım servisi mevcut olmasa bile ters geliş tespiti edilen ve doğum eylemi başlayan ikinci başvuruçunun bir an önce sezaryene alınarak doğan bebeklerin gerekirse kuvöz içinde ileri bir sağlık merkezine sevkini yapılması gerektiği ancak iki saat bekletildiği, doğum başladıktan sonra sevkini yapıldığı, dolayısıyla sağlık hizmetinin yeterince etkin yürütülmediği ve bu durumun başvuruçularda şüphe, endişe ve üzüntüye yol açtığı gerekçesiyle ikinci başvuru (anne) için 15.000 TL, birinci başvuru (baba) için 10.000 TL manevi tazminata hükmetmiştir.

21. Başvuruçular; dava dilekçesiyle, süreç içinde İdare Mahkemesine sundukları dilekçelerde yer alan beyanlarına itibar edilmediğini belirtmiş ve deliller dikkate alınmadan verilen kararın hukuka aykırı olduğunu ileri sürmüştür.

22. Ankara Bölge İdare Mahkemesi 10. İdari Dava Dairesi (Daire) 11/11/2020 tarihinde kararın maddi tazminatın reddine ilişkin olarak verilen kısmının onanmasına, davalı İdarenin istinaf başvurusunun kabulüne, manevi tazminat yönünden davanın reddine kesin olarak karar vermiştir. Manevi tazminat yönünden koşulların oluşmaması nedeniyle başvuruçulara manevi tazminat ödenmesinde hukuka uygunluk bulunmadığını belirterek İdare Mahkemesince hükmedilen tazminata ilişkin toplam 25.000 TL'lik kısmı kaldırmıştır.

23. Başvuruçular, nihai kararı 4/2/2021 tarihinde öğrendikten sonra 5/3/2021 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

24. Başvuruçular, Daire tarafından verilen kararın bozulması talebiyle 12/3/2021 tarihinde temyiz kanun yoluna başvurmuştur. Danıştay Onuncu Dairesi davaya konu edilen parasal miktarın Daire kararı tarihindeki güncel temyiz parasal sınırın altında kaldığı ve Dairece verilen kararın kesin olduğu gerekçesiyle başvuruçuların temyiz talebinin reddine 6/7/2021 tarihinde kesin olarak karar vermiştir.

25. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

A. Makul Sürede Yargılanma Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

26. Başvuruçular, yargılamanın uzun sürmesi nedeniyle makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğini iddia etmiştir.

27. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan *Veysi Ado* ([GK], B. No: 2022/100837, 27/4/2023) kararında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede Anayasa Mahkemesi 9/1/2013 tarihli ve 6384 sayılı Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine Yapılmış Bazı Başvuruların Tazminat Ödenmek Suretiyle Çözümüne Dair Kanun'un geçici 2. maddesinde 28/3/2023 tarihli ve 7445 sayılı Kanun'un 40. maddesi ile yapılan değişikliğe göre 9/3/2023 tarihi (bu tarih dâhil) itibarıyla derdest olan, yargılamaların makul sürede sonuçlandırılmadığı iddialarıyla yapılan başvurulara ilişkin olarak Tazminat Komisyonuna başvuru yolu tüketilmeden yapılan başvurunun

incelenmesinin bireysel başvurunun ikincil niteliği ile bağdaşmayacağı neticesine varmıştır. Somut başvuruda da anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

28. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının *başvuru yollarının tüketilmemesi* nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

B. Hükmün Denetlenmesini Talep Etme Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

29. Başvurucular; Daire kararının kesin olduğunu, bu nedenle temyiz kanun yoluna başvuramadıklarını ileri sürmüştür.

30. Bireysel başvurunun esasının incelenebilmesi için kamu gücü tarafından ihlal edildiği iddia edilen hakkın Anayasa'da güvence altına alınmış olmasının yanı sıra Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin (Sözleşme) ve Türkiye'nin taraf olduğu ek protokollerin kapsamına da girmesi gerekir. Bir başka ifadeyle Anayasa ve Sözleşme'nin ortak koruma alanı dışında kalan bir hak ihlali iddiasını içeren başvurunun kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi mümkün değildir (*Onurhan Solmaz* [1. B.], B. No: 2012/1049, 26/3/2013, § 18).

31. Anayasa Mahkemesi, birçok kararında hükmün denetlenmesini talep etme hakkının Anayasa'da güvence altına alınmış olmakla birlikte Sözleşme ve Türkiye'nin taraf olduğu ek protokollerin, medeni hak ve yükümlülüklerle ilişkin yargılama süreçleri (hukuk yargısı ile idari yargı alanı) yönünden söz konusu hakka dair bir güvence içermediğini açıklamıştır. Söz konusu kararlarda medeni hak ve yükümlülüklerle ilişkin uyumsuzluklar yönünden hükmün denetlenmesini talep etme hakkının Anayasa ve Sözleşme'nin ortak koruma alanının dışında kaldığı belirtilmiş ve bu bağlamda anılan hakka dair bir ihlal iddiasının incelenebilmesi için yargılamanın ceza hukuku alanına ilişkin bulunmasının şart olduğu ifade edilmiştir (örneğin birçok karardan bkz. *E.Ç.* [1. B.], B. No: 2019/2490, 3/12/2020, § 38; *Y.E.* [1. B.], B. No: 2020/5373, 2/3/2023, §§ 19-25; *Turgut Öztop* [2. B.], B. No: 2016/6023, 10/10/2019, §§ 47-54).

32. Anayasa Mahkemesi norm denetiminde temyiz sınırına ilişkin kuralı hükmün denetlenmesi hakkına aykırı bulup iptal etmişse de bireysel başvuruda hükmün denetlenmesi hakkı -Anayasa'da güvence altına alınmış olmakla birlikte- Sözleşme ve Türkiye'nin taraf olduğu ek protokollere göre medeni hak ve yükümlülüklerle ilişkin yargılama süreçleri (hukuk yargısı ile idari yargı alanı) yönünden bir güvence içermemektedir. Nitekim yukarıda yer verilen kararlarda idari bir işlemin iptali için açılan ve istinaf kanun yolunda nihayete erdirilen yargılamada temyiz kanun yoluna gidilememesi şikâyet konusunu oluşturmuştur. Anayasa Mahkemesi, bireysel başvuruya konu yargılama süreçlerinin suç ve cezalara ilişkin güvenceler kapsamında değerlendirilebilecek şekilde ceza yargılamasına veya bir suç isnadına ilişkin bulunmadığını belirterek başvuruların konu bakımından yetkisizlik nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar vermiştir (*Ömer Şanlı* [1. B.], B. No: 2015/7304, 22/1/2019, §§ 43, 46).

33. Somut olayda da hükmün denetlenmesini talep etme hakkının ihlal edildiğine ilişkin şikâyetin bireysel başvuruda -Sözleşme ve Türkiye'nin taraf olduğu protokollerde bu hakkın düzenlenmemesi nedeniyle- incelenmesi mümkün değildir.

34. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının *konu bakımından yetkisizlik* nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

C. Maddi ve Manevi Varlığın Korunması ve Geliştirilmesi Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

35. Başvurucular; acil servise doğum sancısıyla başvurmalarına rağmen iki saatten fazla bekletildiklerini, doğum başlamasına karşın başka bir hastaneye sevk edilmelerinin riski artırdığını, doğum için gerekli vajinal açıklığın gerçekleştiğini ve bebeğin tersten geldiğini bilen ebe ve doktorun anneyi ivedilikle doğuma almaları gerekirken başka bir hastaneye sevk ettiklerini, sevk edilen hastanede görevli Dr. Ç.Y.nin hastanın sevk edilmemesi, doğumun ilk başvurulmuş hastanede gerçekleşmesi gerektiği şeklindeki uyarılarının dikkate alınmadığını belirterek yaşam hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

36. Anayasa Mahkemesi *Zeki Kartal* ([2. B.], B. No: 2013/2803, 21/1/2016) başvurusunda ceninin tıbbi ihmali sonucu ölü doğduğuna ilişkin iddiayı incelemiştir. Anayasa Mahkemesi ceninin yaşam hakkının bulunup bulunmadığı konusunda olumlu veya olumsuz bir sonuca varmamış ancak ceninin yaşamının annenin yaşam hakkı ile çok yakından bağlantılı olduğunu ve annenin yaşam hakkının korunmasını düzenleyen hükümlerin dolaylı olarak ceninin yaşam hakkını da koruduğunu değerlendirmiştir. *Adem Aydın ve Zübeyda Aydın* ([2. B.], B. No: 2018/1156, 18/5/2021, §§ 34, 38) başvurusunda ise tıbbi ihmali sonucu ceninin sağ olarak doğmadığına ilişkin iddia, ceninin anne ve/veya babanın maddi ve manevi varlığının bir parçası olduğu gerekçesiyle maddi ve manevi varlığın korunması hakkı çerçevesinde incelenmiştir. Bu nedenle başvuru sahiplerinin tüm iddialarının Anayasa'nın 17. maddesinde güvence altına alınan maddi ve manevi varlığın korunması ve geliştirilmesi hakkı kapsamında incelenmesi uygun görülmüştür.

37. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan maddi ve manevi varlığın korunması ve geliştirilmesi hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

38. Anayasa'nın 17. maddesinin birinci fıkrasında herkesin maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahip olduğu belirtilmiştir. Bu kapsamda anılan Anayasa hükmü ile kişinin maddi ve manevi varlığının bütünlüğü gerek kamusal yetkilerle donatılmış kişilerin gerekse özel kişilerin müdahalelerine karşı güvence altına alınmıştır (*Özkan Şen* [2. B.], B. No: 2012/791, 7/11/2013, § 40).

39. Anayasa'nın 17. maddesinin amacı, esas olarak bireylerin maddi ve manevi varlığına karşı devlet tarafından yapılabilecek keyfi müdahalelerin önlenmesidir. Bunun yanı sıra devletin tıbbi müdahaleler nedeniyle kişilerin maddi ve manevi varlığını etkili olarak koruma ve maddi ve manevi varlığına saygı gösterme şeklinde pozitif yükümlülüğü de vardır (*Ahmet Acartürk* [2. B.], B. No: 2013/2084, 15/10/2015, § 49). Nitekim Anayasa'nın 56. maddesinde de belirtildiği üzere pozitif yükümlülük, sağlık alanında yürütülen faaliyetleri de kapsamaktadır (*İlker Başer ve diğerleri* [1. B.], B. No: 2013/1943, 9/9/2015, § 44). Devlet, bireylerin yaşam hakkı ile maddi ve manevi varlıklarını koruma hakkı kapsamında ister kamu isterse özel sağlık kuruluşları tarafından yerine getirilsin sağlık hizmetlerini hastaların yaşamları ile maddi ve manevi varlıklarının korunmasına yönelik gerekli tedbirlerin alınabilmesini sağlayacak şekilde düzenlemek zorundadır (*Ahmet Acartürk*, § 51).

40. Maddi ve manevi varlığın korunması ve geliştirilmesi hakkı kapsamında hukuki sorumluluğu ortaya koymak için adli ve idari yargıda açılacak tazminat davalarında makul derecede dikkatli ve özenli inceleme şartının yerine getirilmesi gerekir. Yargı mercilerinin bu tür olaylara ilişkin yürüttükleri yargılamalarda Anayasa'nın 17. maddesinin gerektirdiği seviyede derinlik ve özenle bir inceleme yapıp yapmadıkları ya da ne ölçüde yaptıkları da Anayasa Mahkemesi tarafından değerlendirilmelidir. Zira yargı mercilerinin bu konuda gösterecekleri hassasiyet, yürürlükteki yargı sisteminin daha sonra ortaya çıkabilecek benzer hak ihlallerinin önlenmesinde sahip olduğu önemli rolün zarar görmesine engel olacaktır (Yasin Çıldır [2. B.], B. No: 2013/8147, 14/4/2016, § 57; Tefvik Gayretli [2. B.], B. No: 2014/18266, 25/1/2018, § 32).

41. Diğer taraftan belirtmek gerekir ki olaylara ilişkin delillerin değerlendirilmesi öncelikle idari ve yargısal makamların ödevidir. Aynı şekilde başvuru dosyasındaki tıbbi bilgi ve belgelerden hareketle bilirkişilerin verdiği sonuçların doğruluğu hakkında fikir yürütmek Anayasa Mahkemesinin görevi değildir (Mehmet Çolakoğlu [1. B.], B. No: 2014/15355, 21/2/2018, § 47). Ancak kişinin maddi ve manevi varlığını koruma hakkı kapsamında yerine getirmek zorunda olduğu usul yükümlülüklerinin somut olayda yerine getirilip getirilmediğinin nesnel bir şekilde değerlendirilmesi için ilgili anayasal kurallar bağlamında yargı mercilerinin kendilerine tanınmış takdir yetkileri çerçevesinde hareket edip etmediğinin denetlenmesi gerekir. Bu bağlamda yargı mercilerince ulaşılan sonuca ilişkin gerekçelerin ilgili ve yeterli olup olmadığı incelenmelidir (Murat Atılğan [2. B.], B. No: 2013/9047, 7/5/2015, § 44).

42. İdare Mahkemesi Dr. M.A. tarafından tanzim edilen ön inceleme raporundaki belirlemelere atf yaparak yürütülen sağlık hizmetinin gereği gibi işletilmediği konusunda başvurularda şüpheye, endişeye ve üzüntüye yol açıldığı gerekçesiyle manevi tazminata hükmetmiştir. Mahkeme, başvurucların acil serviste iki saati aşkın süre bekletildiği, Şerife Çirci'nin riskli gebelik grubunda yer alması sebebiyle hastanede yenidoğan yoğun bakım servisi mevcut olmasa bile ters geliş tespit edilmiş ve doğumu başlamış ikiz gebenin bir an önce sezaryene alınarak doğan bebeklerin gerekirse kuvöz içinde ileri bir merkeze sevkı yapılabilecekken iki saat bekletilen başvurucların doğum başladığında sevkının yapıldığı, dolayısıyla idarece sağlık hizmetinin yeterince etkin yürütülmediği tespitini yapmıştır. Daire, maddi tazminat talebinin reddi kararını onamış; manevi tazminata ilişkin genel ilkelere yer verdikten sonra hiçbir somut gerekçe sunmadan manevi tazminat ödenmesine ilişkin koşulların oluşmadığı gerekçesiyle davanın reddine karar vermiştir.

43. Olayda başvurucların saat 17.50 sularında Sivas Numune Hastanesi Kadın Doğum Acil Servisine geldikleri, hastane koridorunda saat 19.26'ya kadar muayene edilmeden bekledikleri kolluk tarafından düzenlenen tutanakta açıkça tespit edilmiştir.

44. Başvurucların İdarenin hizmet kusuru olduğuna yönelik temel iddialarının hastaneye ulaşmalarına rağmen zamanında ve gereği gibi müdahale edilmemesine, bekletilmelerine, doğum başlamasına rağmen oldukça uzak başka bir sağlık kuruluşuna sevk işlemi yapılmasına dayandığı görülmüştür. Bu durumda başvurucların söz konusu iddialarına yönelik olarak Anayasa'nın 17. maddesinin gerektirdiği seviyede derinlik ve özenle bir inceleme yapılmalıdır. Başvurucların iddiaları ile yargılamaya özgü koşullar beraber dikkate alındığında ilgili yargı mercilerince bu gereklilikleri sağlayacak nitelikte bir yargılama yürütülmediği, tartışmalı ve sonucu değiştirebilecek hususlara yönelik ayrıntılı bir değerlendirme yapılmadığı anlaşılmıştır. Dr. L.K. ile Ç.Y. arasında geçen görüşmenin

kayıtlarının alınması ve ilk başvuru hastanede doğum açıklığının ne boyutta olduğunun veya doğumun başlayıp başlamadığının hemşireler N.K. ve S.A.nın beyanları alınarak ortaya konulması konusunda ilgili yargısal makamlarca adımlar atılmaması, yine ceza yargılamasındaki tanık beyanlarının değerlendirilmemesi iddiaların özenli şekilde araştırılmadığını göstermektedir.

45. ATK raporlarında Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Hastanesinde yapılan muayeneye ait tıbbi belgelerde 2 cm açıklık ve %50 silinme kaydı olduğu, dolayısıyla mevcut tıbbi kayıtlardan ilk başvurudan sevk olana kadar geçen sürede aktif travayda olmadığına anlaşıldığı belirtilmiş ise de bu durumun dosya kapsamındaki tanık Dr. Ç.Y., hemşireler N.K. ve S.A.nın beyanları ve ses kayıtlarıyla uyumlu olmadığı ortadadır. Başvurucular bu yöndeki itirazlarını yargılama sürecinde ortaya koymuşsa da yargılama mercileri bahse konu iddialara cevap vermeyen ATK raporlarına dayanarak karar vermiştir. Bu çelişki yargılama sırasında yapılan inceleme ve değerlendirmelerle açığa kavuşturulmalıdır.

46. Eldeki olayda otuz haftalık ikiz gebelikte sancı şikâyetiyle acil servise giden başvuru sahiplerinin uzunca bir süre bekletilmeleri, elle yapılan muayenede bebeklerden birinin tersten, başka bir deyişle ayak kısmından geldiği tespit edilmesine hatta hastanın sevk edilmek istendiği hastanedeki doktorun bu durumdaki bir hastanın sevk edilmemesi yönündeki uyarılarına rağmen sevk yapılması, Dr. L.K.nın kendi beyanıyla USG'de fetal kalp atımı olan ikiz gebelik saptanan hastanın ilk hastanede doğumu gerçekleştirilmeyerek gecikmeye sebebiyet verilmesi hususlarında ileri sürülen iddiaların tüm açıklığıyla incelenerek ortaya konulması gerekir. Bu bağlamda başvuru sahiplerinin bebeklerinin ölümüne doğması, diğerinin ise oksijen miktarı düşük olduğu için bir süre oksijen oranını düzenleyen cihaz kullanılmak zorunda kalınması, prematüre doğum nedeniyle evre I *prematüre retinopatisi* nedeniyle bir süre takip edilmesi, böbrek genişlemesi teşhisiyle üçer aylık aralıklarla kontrole gitmek zorunda kalmasıyla da ortaya çıkan etki ve bu çerçevede başvuru sahiplerinde oluşan maddi ve manevi zarar Daire tarafından gözönünde bulundurulmadan karar verilmiştir. Nitekim yargılama safahatında da başvuru sahipleri, bir bebeklerinin ölümüne doğması, diğerinin de çeşitli tedavi süreçlerine maruz kalmasıyla derin bir acı ve elem yaşadıklarını belirtmiş; buna neden olduğunu ileri sürdükleri sürece ilişkin somut iddialarda bulunmuşsa da bu iddialara yönelik yeterli araştırma ve inceleme yapıldığı ilgili yargı mercilerince ortaya konamamıştır.

47. Netice itibarıyla ATK raporlarını dayanak alan yargı mercilerinin başvuru sahiplerinin iddialarını Anayasa'nın 17. maddesinin gerektirdiği özen ve derinlikte araştırıp incelediği, bunun sonucunda da iddialarla ilgili ve yeterli gerekçelere kararında yer verdiği söylenemez. Bu durumda kamu makamlarının başvuru konusu olaydaki pozitif yükümlülüklerini yerine getirmediği sonucuna ulaşılmıştır.

48. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 17. maddesinde güvence altına alınan maddi ve manevi varlığın korunması ve geliştirilmesi hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

49. Başvurucular; ihlalin tespiti, yeniden yargılama yapılması ile miktar belirtmeksizin maddi ve toplam 110.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

50. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. *Mehmet Doğan* [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; *Aligül Alkaya ve diğerleri* (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; *Kadri Enis Berberoğlu* (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

51. İhlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli bir giderim sağlayacağı anlaşıldığından tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. Makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın *başvuru yollarının tüketilmemesi* nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

2. Hükmün denetlenmesini talep etme hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın *konu bakımından yetkisizlik* nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

3. Maddi ve manevi varlığın korunması ve geliştirilmesi hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 17. maddesinde güvence altına alınan maddi ve manevi varlığın korunması ve geliştirilmesi hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Kararın bir örneğinin maddi ve manevi varlığın korunması ve geliştirilmesi hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Ankara Bölge İdare Mahkemesi 10. İdari Dava Dairesine (E.2020/1636, K.2020/2321) iletilmek üzere Sivas İdare Mahkemesine (E.2017/802, K.2020/153) GÖNDERİLMESİNE,

D. Başvurucuların tazminat talebinin REDDİNE,

E. 487,60 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 40.487,60 TL yargılama giderinin başvurularda MÜŞTEREKEN ÖDENMESİNE,

F. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurulardan Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 12/3/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.